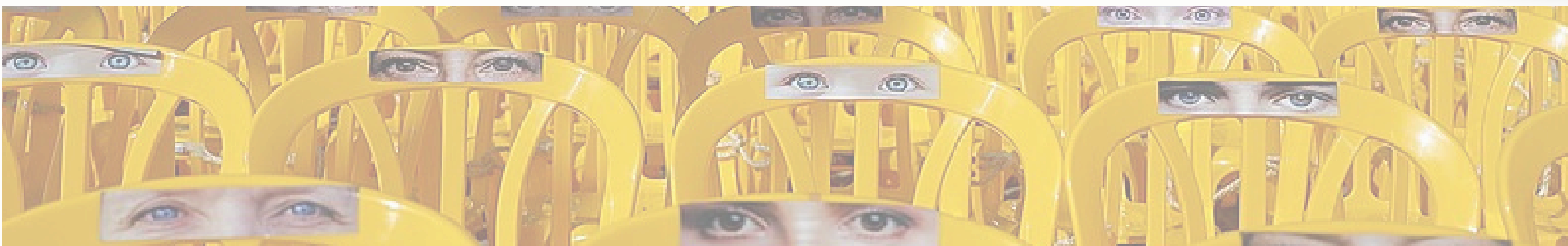

הכיסא הריק באומנות

יחידת לימוד באומנות חזותית לציון שנה למלחמת
"חרבות ברזל" לתלמידי חטיבת הביניים

סופי אביגדור, מדריכה לאומנות, מחוז צפון
שוש טויטו, ממונה מחוזית באומנות מחוז צפון
ליטל אריאלי עקיבא, ממונה מחוזית באומנות מחוז תל אביב

מה ביחידה?

יחידה זו מיועדת לתלמידי חט"ב לציון שנה לאירועי מלחמת "חרבות ברזל". נושא "הכיסא הריק" באומנות קיבל בשנה זו משמעויות נוספות המעמדות אותנו עם המציאות העכשווית. כוחה של האומנות ויכולתה להנכיח, להגיב ולהשפיע ניבט אלינו במרחב הציבורי ביצירות אומנות בכל המדיומים. יחידה זו מציעה התבוננות על נושא "הכיסא הריק" באומנות דרך יצירות מופת ודרך הצעה לפעולות אקטיביסטיות של התלמידים בסביבתם. היחידה בנויה ככרטיסיות וניתן לעבוד איתן במסגרת כיתתית, בזוגות או בקבוצות כתהליך למידה וחקר עצמאי. התהליך משכלל מיומנויות של התבוננות מעמיקה ביצירות אומנות, קידום חשיבה אישית, יכולת לעבודה בינאישית, שכלול השיח האמנותי סביב דימוי פיגורטיבי והמשגה מופשטת, פיתוח העזה אישית ופרשנות ויזואלית הנובעת מתהליך יצירה

René Magritte La Légende des siècles
[The Legend of the Centuries] 1950

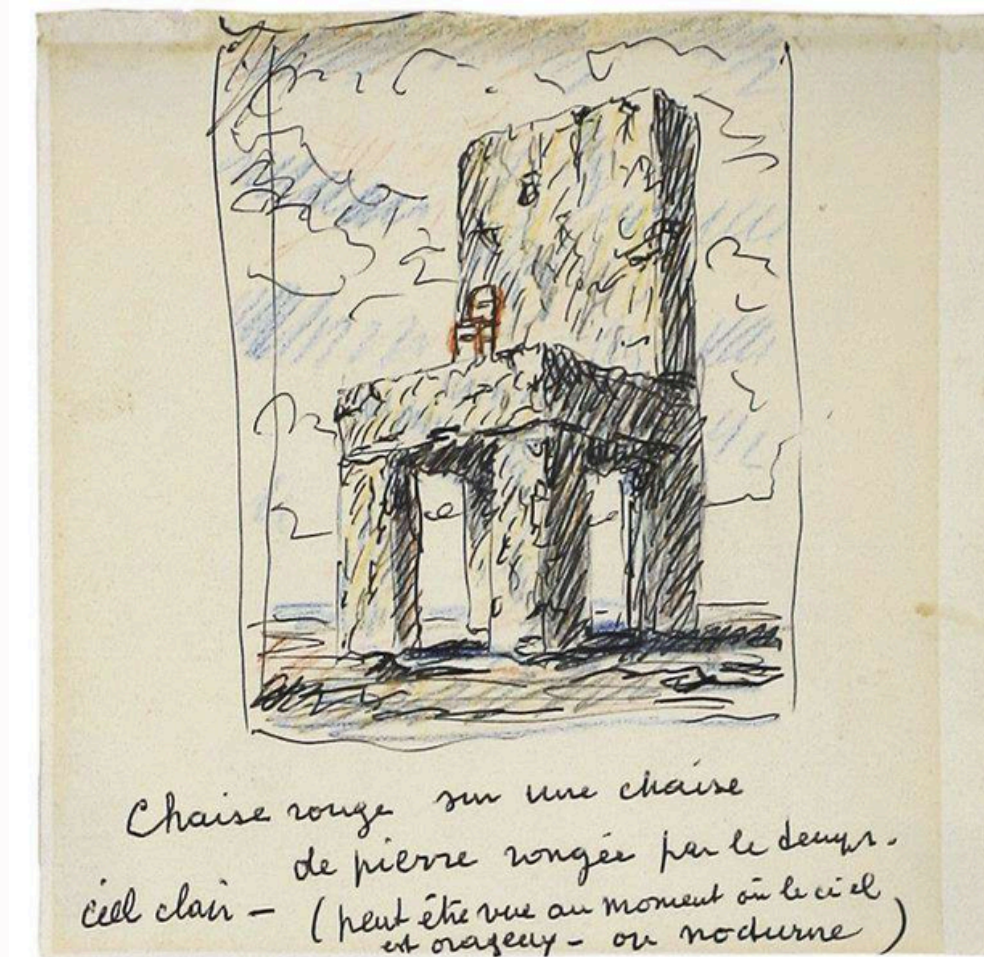
הכיסא הריק באומנות

התבוננו ביצירות הבאות ונסו לחשוב מה מייצג כיסא ריק?

עבור מי הוא מיועד? מדוע יש לו חשיבות אם האדם שאמור לשבת עליו נעדר?

מה הכסא מספר לנו על ה"יושב עליו"? מה תורם המראה החזותי של הכיסא להבנה?

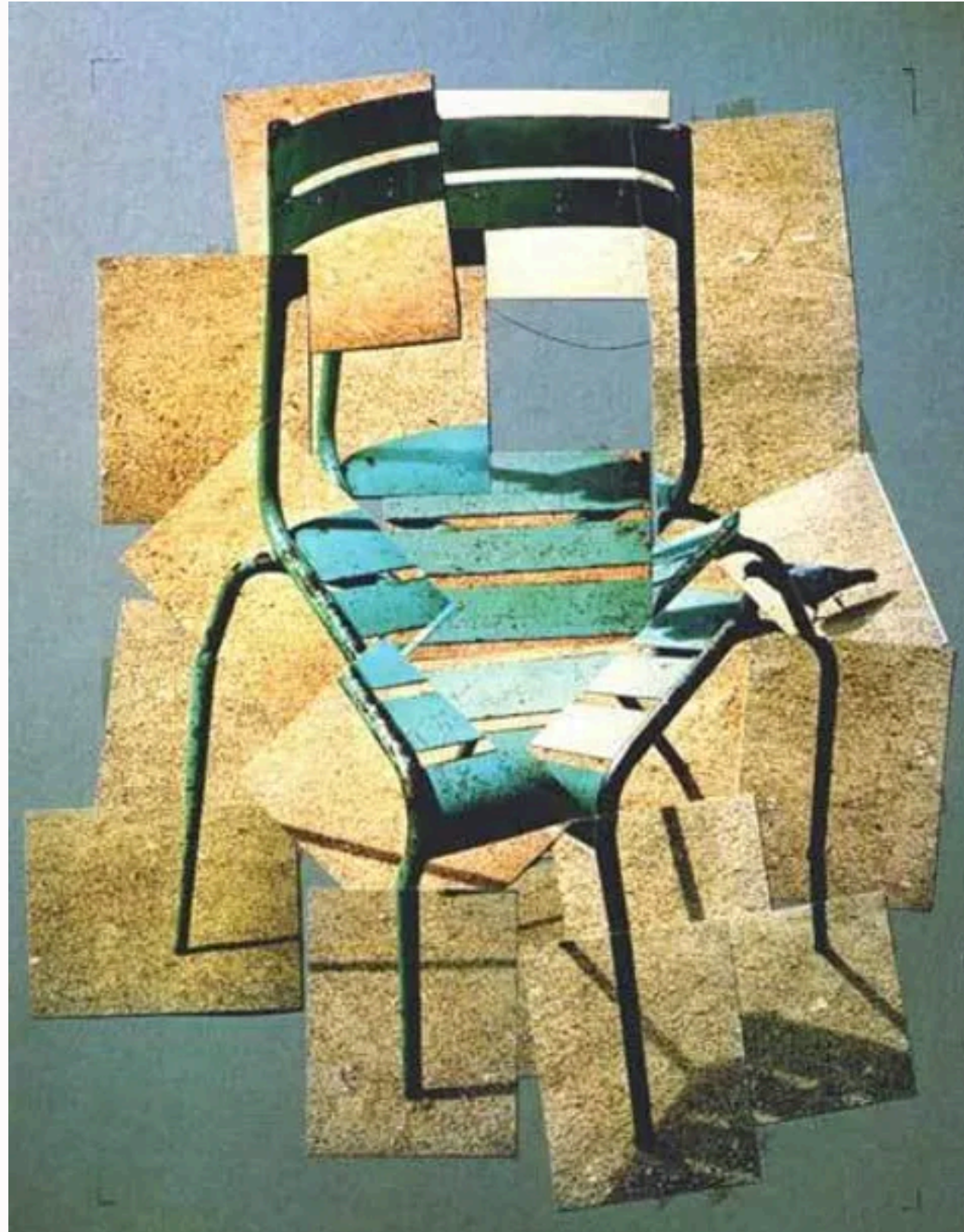
כיצד מראה היצירה רומז לנו על היוצר?

The Legend of the Centuries (La légende des siècles), 1958

Graphite, colored pencil, and ballpoint pen on paper

הכסא הריק במרחב הציבורי

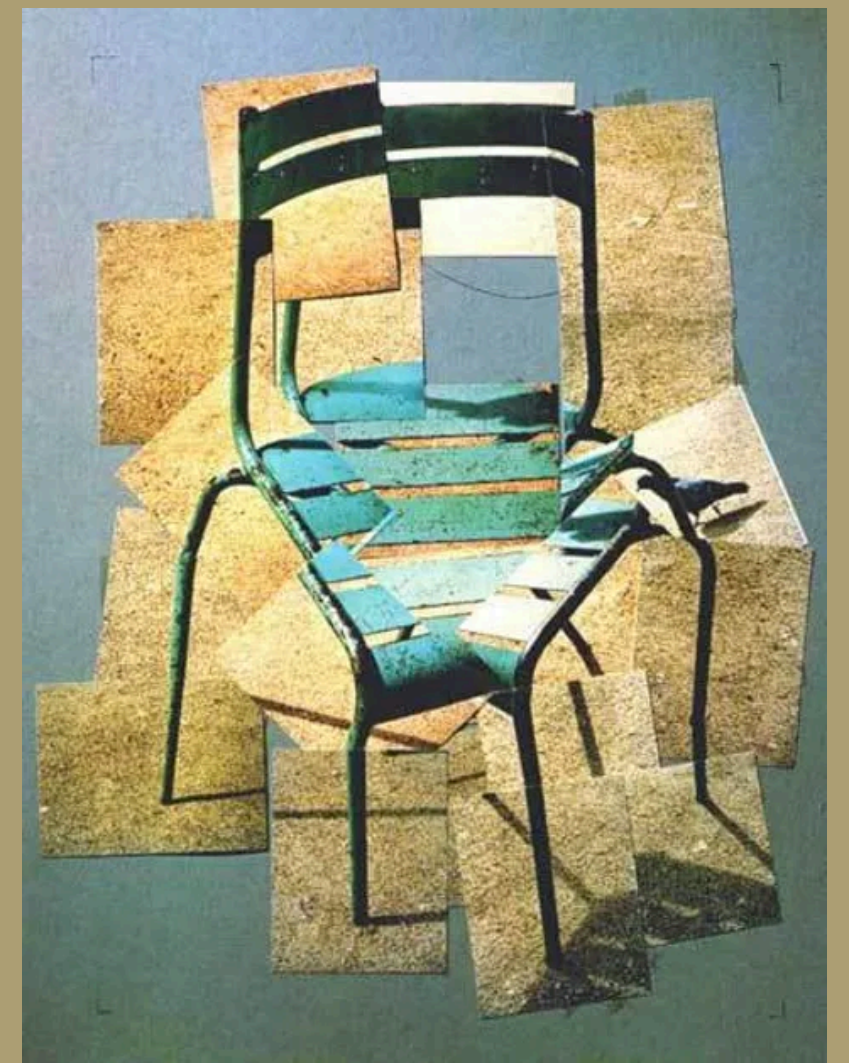
דייוויד הוקני. גני לוקסמבורג, קולאז' צילום, 1987

"כסא שבור" פסל עשוי עץ מעשה ידי הפסל השווייצרי דניאל ברסט, שנבנה על ידי הנגר לואי ז'נבה. הפסל עשוי מ-5.5 טונות עץ, וגובהו 12 מטרים.

התבוננות ביצירה

1. התבוננו ביצירות ותארו אותן. התייחסו למדיום, טכניקה, קנה מידה, חומר, קומפוזיציה, מראה, מיקום, סביבה, צבע, דימויים וכו'.
2. דנו במחשבותיכם על היצירה, מה לדעתכם מספרים מרכיבי היצירה? לדוגמא האם הגודל או הטכניקה משפיעים על המשמעות או התחושה שלכם? אילו אסוציאציות עולות בכם למראה היצירה?
3. כתבו למי לדעתכם מיועד כל כיסא? מה המסר שניסה להעביר האמן ביצירתו?
4. מה ההבדל בין היצירות? כתבו לפחות 4. כתבו 3 קווי דמיון בין היצירות.
5. האם לדעתכם ההבדלים בין היצירות משפיעים על משמעותן?
6. חשבו מדוע בחר האומן לקרוא לעבודתו "גני לוקסמבורג".
7. אילו הייתם נפגשים עם האמנים אילו 3 שאלות הייתם בוחרים לשאול אותם על היצירה?
8. חשבו באיזה אופן אומנותי נוסף היה ניתן להעביר את הרעיון.

נוכח נעדר - הכסא הריק

במרחב הציבורי ישראל 2024

בשנה האחרונה דימוי "הכיסא הריק" מקבל משמעות נוספת במציאות של כולנו. כיסאות צהובים מופיעים במרחב הציבורי, בפוסטרים וביצירות אמנות כחלק מפעילות אקטיביסטית להשבת החטופים מתוך הבנת כוחה של האומנות בהנכחה, העלאה למודעות יצירת שינוי והשפעה.

משימה 1

תכננו מיצב כיסאות בבית הספר. בתהליך התכנון חישבו על המקום בו תרצו למקם את המיצב ומשמעותו, מיהו קהל היעד, מה משמעות כמות הכיסאות אשר תבחרו. כל אלו ישפיעו על המסרים והפרשנות של היצירה.

היעזרו במחנכות הכיתה ותאמו שיח אודות היצירה עם התלמידים. ניתן להיעזר בשאלות מחלק "ההתבוננות ביצירה" בשיח אותו תקיימו.

משימה 2

צלמו את המיצב או תעדו בוידאו. חשבו כיצד ניתן להשתמש בתיעוד כדי להמשיך את אדוות ההשפעה של היצירה באמצעות מדיומים נוספים (תערוכה המציגה סדרת הצילומים ומאפשרת שיח, כרזה, קליפ, ברשתות החברתיות הבית ספריות או העירוניות וכד'...)

הכסא הריק במרחב הפרטי

oChair in Interior

Oil on Canvas, 38x32" Collection of St. Louis University High, St. Louis, MO

Christopher Brennan, Sun on an Empty Chair

התבוננות ביצירה

1. התבוננו ביצירות ותארו אותן. התייחסו למדיום, טכניקה, דימויים, גודל הדימויים ומיקומם, חומר, קומפוזיציה, מראה, סביבה, צבע, אור וצל וכו'.
2. דונו במחשבותיכם על היצירה, מה לדעתכם מספרים מרכיבי היצירה? לדוגמא כיצד הקומפוזיציה משפיעה על המשמעות או התחושה שלכם? אילו אסוציאציות עולות בכם למראה היצירה?
3. מהו הדימוי המרכזי ביצירה? באיזו סביבה הוא מוצג? האם סביבת הדימוי תורמת לתחושה שלכם? הסבירו.
4. נסו למצוא את קווי הדמיון בין היצירות. מה לדעתכם האמן רצה להעביר ביצירותיו?
5. מהם ההבדלים בין היצירות? האם לדעתכם ההבדלים בין היצירות משפיעים על משמעותן?

נוכח נעדר - הכסא הריק במרחב הפרטי ישראל 2024

הכיסא שליך הפסנתר מחכה לאדם שיחזור לנגן. הכיסא נושא זהות, סיפור אישי ומעצים את ההעדר.
אפיון הכיסא מאפשר חיבור לדמות ומהווה דיוקן אישי המנכיח את חסרונו.

משימה 1

משימה: הכינו סדרת יצירות שהכיסא הריק במרכזה. חשבו לאיזו דמות אתם מתייחסים ביצירתכם והביעו זאת באמצעים אומנותיים. צרו קשרים רעיוניים או ויזואליים בין היצירות.

ניתן ליצור בכל מדיום טכניקה או חומר שתבחרו: ציור, קולאז', תבליט, צילום, פיסול בקרטון, חוט ברזל, חמר, ספוג ועוד.

הכסא הריק כמטאפורה

Pablo Picasso Chair Cannes, 1961

Pablo Picasso – Chair, 1942

התבוננות ביצירה

1. התבוננו ביצירות ותארו אותן. התייחסו למדיום, טכניקה, דימויים, גודל הדימויים ומיקומם, חומר, קומפוזיציה, מראה, סביבה, צבע, אור וצל וכו'.
2. דונו במחשבותיכם על היצירה, מה לדעתכם מספרים מרכיבי היצירה? לדוגמא כיצד הסיגנון הצורני או החומר משפיעים על המשמעות או התחושה שלכם? אילו אסוציאציות עולות בכם למראה היצירה?
3. מהו הדימוי המרכזי ביצירה? האם יש התייחסות לסביבת האובייקט? הסבירו כיצד סביבת הדימוי תורמת או מחלישה את הבנת האובייקט?
4. נסו למצוא את ההבדלים בין היצירות. האם תוכלו למצוא גם משהו דומה?
5. ביצירות מופיע אובייקט שאדם אמור להשתמש בו. למי לדעתכם האמן הקדיש יותר תשומת לב? לאובייקט? או לאדם? הסבירו ונמקו את דעתכם בעזרת דוגמאות.
6. האם לדעתכם אמן רצה להעביר מסר ביצירותיו? האם המסר דומה? נמקו את תשובתכם על ידי דוגמאות

הכיסא כייצוג רעיוני-רגשי

נוכח נעדר - הכיסא כמטאפורה

המציאות טוענת את האומנות בנושאים, מחשבות ותחושות
הניזונים מהמציאות של ימינו.
ערעור היציבות, הפקעת השימושיות, הוצאה מהקשר ככיסא, יציבות אל מול
ארעיות ועיוות המציאות הנם רק חלק מהפרשנויות שניתן
להעניק ליצירות במבט עכשווי.

משימה 1

חישבו בקבוצה על נושאים נוספים העולים מהיצירה ומהדהדים את השנה החולפת.

משימה 2

תכננו כיסא המביא לידי ביטוי את אחד הרעיונות אשר עלו מן השיח או מהרעיונות
שהוצעו ביחידה.

משימה 3

צרו את הכיסא באמצעות תוכנת בינה מלאכותית או בעבודה עם חומרים לבחירתכם
המביעים את הרעיון בו בחרתם לעסוק בפסל אותו תיצרו בסדנה.

